

Examen VSBO PKL

2012

tijdvak 2
woensdag 20 juni
07.30 - 10.00 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een uitwerkbijlage.

Noteer alle antwoorden in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 5 teksten en 34 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 40 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 Strip - Lucy en Tim

1 Papa, mama! Dit is Tim. Hij komt een film kijken.

2 Hallo, mevrouw. Hallo, meneer. Hallo, Tim.

3 Zullen we dan maar gaan kijken? Ja, maar eerst wil ik een kus.

4 Doe normaal! Je ouders kunnen ons zien! Oh, dat kan ze niets schelen.

5 Als je wilt, kunnen we het balkon op gaan. net als Romeo en Julia. Daar hebben we meer privacy.

6 Tja... volgens mij was dit geen goed idee. Niet echt.

7 Romeo en Julia hadden vast geen burens!

Einde

- 1p   **1**   Welke tekstrelatie is er in de dialoog bij plaatje 3?
In de dialoog bij plaatje 3 is sprake van
A   argument en conclusie.
B   een tegenstelling.
C   een voorwaarde.
D   oorzaak en gevolg.
- 1p   **2**   Bij plaatje 6 zegt Tim: *“Tja... volgens mij was dit geen goed idee.”*
→   Waarom vindt hij het geen goed idee?
- 1p   **3**   In het stripverhaal zit een vergelijking.
→   Wie worden met elkaar vergeleken?

Tekst 2 Hortence Brouwn

De tekst hieronder heeft 10 genummerde open plekken.

Kies uit de opties op de volgende pagina bij elk nummer wat het beste past.

CREATIEF EN INVENTIEF BEZIG ZIJN

Waar Hortence Brouwn woont en werkt, valt niet te missen vanwege de beelden in haar tuin. Nieuwe en oude beelden staan door elkaar, beelden in bewerking en beelden die klaarstaan voor exposities.

“Ik ...4... eigenlijk het liefste buiten, voornamelijk omdat ik veel stof maak. Dat stof is ook een van de redenen waarom ik momenteel veel werk in de bronsgieterij in Otrobanda. Ik wil niet te veel overlast veroorzaken voor mijn ...5... .”

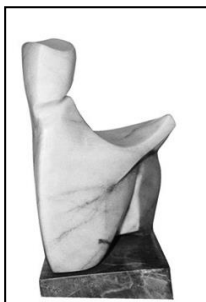

“Mijn stenen haal ik overal vandaan, uit Nederland, Portugal, Italië, maar ook gewoon van het ...6..., hoor. Deze stenen komen van hier. Kijk, aan de ene kant zijn ze totaal verschillend, maar aan de andere kant, als je goed kijkt, zie je ook weer ...7... in kleur. En dan dit stukje met die kristallen, mooi toch? Ik vind het nog altijd bijzonder dat van dezelfde berg zoveel verschillende stenen kunnen komen.”

Brouwn loopt met ons haar tuin in en vertelt verder: “Ik werk vaak aan meerdere ...8... tegelijk. Ineens krijg ik zin om aan iets anders te beginnen en zet het beeld even weg. Na een tijdje zie ik dan weer iets dat anders moet. Dit kan zelfs na jaren, dan

...9... ik een beeld dat ik ooit gemaakt en verkocht heb en dan denk ik, dit zou anders moeten! Maar dat kan ...10... als het al verkocht is. Onlangs heb ik van een beeld het hoofd kleiner gemaakt, nu is het meer in balans. Dit is ook een van de thema's die je veel ziet terugkomen in mijn werk, balans.”

“Ik ben altijd op ...11... naar balans, in mijn werk en in mijn leven. Het is belangrijk voor je als mens om te leven in balans met jezelf en je omgeving.

Mijn beeldentuin is niet alleen voor voorbijgangers en bezoekers, maar ook voor de balans in mezelf. Met trots kan ik naar mijn ...12... kijken, die als het ware voor mij leven en mijn emoties beïnvloeden. Vaak als ik nog met een beeld aan het werk ben, heb ik al een andere steen klaar liggen waar ik dan al regelmatig naar kijk om te ontdekken welke vorm de steen het beste zint. De steen bepaalt als het ware de vorm. Het is meer de kunst om dat te zien en eruit te halen, dan om de vorm technisch te maken. Hierin zit voor mij de grote voldoening van ...13... .”

Naar: Ñapa, mei 2011

- 1p   **4**
- A   teken
  - B   veeg
  - C   werk
- 1p   **5**
- A   beelden
  - B   buren
  - C   oren
- 1p   **6**
- A   eiland
  - B   huis
  - C   werk
- 1p   **7**
- A   ongelijkheid
  - B   overeenkomsten
  - C   verschillen
- 1p   **8**
- A   beelden
  - B   schilderijen
  - C   tuinen
- 1p   **9**
- A   koop
  - B   verander
  - C   zie
- 1p   **10**
- A   alleen
  - B   niet
  - C   pas
- 1p   **11**
- A   geluk
  - B   gevoel
  - C   zoek
- 1p   **12**
- A   beelden
  - B   bezoekers
  - C   vrienden
- 1p   **13**
- A   beeldhouwen
  - B   inspireren
  - C   schrijven

Tekst 3 Vakantievoorbereidingen

1 .....

Het is vakantietijd. Je bent vrij van school. Wat nu? De meeste ouders moeten de gehele of een gedeelte van de dag werken. Gelukkig bestaat hier op het eiland "het vakantieplan". Verschillende organisaties bedenken allerlei educatieve, sportieve en creatieve activiteiten om jullie, tieners, maar vooral jonge kinderen bezig te houden, plezier te laten hebben en te laten ontspannen na een jaar hard werken op school. Je bent aan het einde van het schooljaar ook echt toe aan rust, al blijkt dat veel kinderen toch de structuur en duidelijkheid die er tijdens het schooljaar is in de vakantie een beetje missen...

2 .....

Het opvoeden gaat tijdens de vakantieperiode gewoon door. Veel ouders kiezen er wel voor om wat flexibeler te zijn in hun regels. Zij willen immers ook vakantie, net als jullie. Toch is het van belang voor jou om te weten waar je aan toe bent. Advies is dan ook om van tevoren afspraken te maken met je ouders over zaken die je het meest essentieel vindt om de sfeer ook tijdens de vakantie prettig te houden. Als je een uur later naar bed mag, dan is het ook de bedoeling dat je daar dan niet steeds weer over gaat zeuren. Wanneer je afsprekt om op een bepaalde tijd je ouders te bellen om opgehaald te worden van het strand, mag je vader of moeder daar best wat

van zeggen wanneer je dit niet doet. Als je ouders waarde hechten aan goede tafelmanieren, zullen ze er tijdens de vakantie ook op blijven letten dat je je netjes gedraagt aan tafel. Doe dat dan ook.

3

Ook is het handig om afspraken te maken wie wat doet. Je moet samen met je ouders bepalen aan welke regels je je moet houden tijdens de vakantie. Zaken als bedtijd, met vrienden of vriendinnen afspreken, televisie kijken, computeren, snoepen, zakgeld, wat de consequenties zijn als iets niet gebeurt zoals afgesproken, e.d. kunnen allemaal besproken worden. Op die manier voorkom je grote ruzies en kunnen zowel jij als je ouders tot rust komen.

4

.....

Vanaf hun geboorte zijn mensen bezig om de wereld te ontdekken. De wereld is groot en onoverzichtelijk. Stapje voor stapje leren wij om te gaan met deze wereld. Door op reis te gaan kun je veel nieuwe ontdekkingen doen. Kennis over de wereld die je op school leert, kan gekoppeld worden aan je eigen ervaringen. Je zult ook ervaren dat niet elke samenleving hetzelfde in elkaar zit en dat mensen er verschillende gebruiken en gewoontes op na houden. Het helpt je in te zien dat iedereen uniek is en het bevordert tolerantie. Op reis zul je bovendien te maken krijgen met situaties die je nog niet eerder hebt meegemaakt. Je leert door deze ervaringen beter om te gaan met onverwachte gebeurtenissen en veranderingen.

5 **Cultuurschok**

Een nieuwe wereld gaat voor je open, wanneer je op reis gaat naar een gebied dat totaal anders is dan je gewend bent. De meeste kinderen ervaren al die nieuwe indrukken als positief. Maar als je snel van slag bent of onzeker wordt in een totaal andere omgeving, moet je extra goed voorbereid op reis gaan. Bespreek met je ouders wat er gaat gebeuren, wanneer en op welke manier. Soms helpt het om samen een reisplanner te maken. Verder kun je de atlas of de computer

erbij gebruiken om informatie op te zoeken over het land waar de reis heen gaat, informatie over het eten, de kleding die de bevolking draagt, de taal die gesproken wordt, de religie, de dieren en de natuur. Ook is het leuk om te weten wat voor activiteiten kunnen worden gedaan in het land. Misschien mag je van je ouders zelf kiezen uit een selectie van activiteiten. Denk mee over wat mee moet op reis, en je kunt zelf je koffer inpakken. Neem de tijd om te wennen aan de nieuwe routine op het vakantieadres.

Naar Majolein van Dongen-Lapré, orthopedagoge, Kinderkrant 2010

- 1p 14 Alinea 1 is de inleiding van de tekst.
Wat is de functie van alinea 1?
Alinea 1
A beschrijft een gebeurtenis om de interesse van de lezer op te wekken.
B geeft vooraf een samenvatting van de gehele tekst.
C presenteert het centrale onderwerp van de tekst.
- 1p 15 Lees de zin 'Verschillende ... school.' in alinea 1.
→ Waar is dit een opsomming van?
- 1p 16 Wat is het verband tussen alinea 2 en 3?
A Alinea 2 noemt argumenten, alinea 3 is een uitwerking daarvan.
B Alinea 2 noemt oorzaken, alinea 3 noemt de gevolgen ervan.
C Alinea 3 is een tegenstelling bij de opsomming in alinea 2.
D Alinea 3 is een vervolg van de opsomming van alinea 2.

- 2p 17 Boven alinea 1, 2 en 4 horen kopjes. Hieronder staan vier kopjes.
→ Geef in het schema in de uitwerkbijlage aan welk kopje boven welke alinea hoort. *Let op, je houdt een kopje over!!*

tussenkopje
Afspraak is afspraak
Gevaarlijk gedrag
Op reis, wat voor nut heeft dat?
Vakantie, ontspannen of niet?

- 1p 18 Het kopje boven alinea 5 is 'Cultuurschok'.
→ Citeer het zinsgedeelte uit alinea 5 dat de 'schok' uit dit kopje uitlegt.
- 2p 19 In welke alinea's komt de titel van de tekst het duidelijkst naar voren?
Noteer de drie alineanummers.
- 1p 20 Lees de laatste alinea (alinea 5).
→ Citeer de eerste twee en de laatste twee woorden van de zin die de kerngedachte van deze alinea bevat.
- 3p 21 De schrijver van deze tekst heeft als doel: informeren.
De schrijver kan de lezer over een aantal aspecten informeren.
→ Kruis in de uitwerkbijlage bij elk aspect aan of de schrijver van deze tekst de lezer daar wel of niet over informeert.

De schrijver informeert de lezer over het volgende:
Het belang van afspraken maken voor in de vakantie tussen kinderen en ouders.
Hoe je je kunt voorbereiden op je vakantie.
Waarom voorbereiding voor je vakantie belangrijk is.
Welke gebieden interessant zijn om heen te gaan op vakantie.

- 1p 22 Een schrijver kan bij het schrijven van een tekst gebruik maken van:
- 1 feiten
  - 2 zijn eigen mening
  - 3 meningen van anderen

Waarvan maakt de schrijver van deze tekst gebruik?

- A alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3

Tekst 4 Snacken moet kunnen

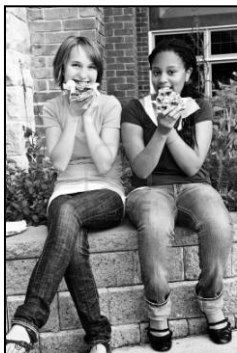

Als het maar gezond is

- 1 Het is heel normaal dat je ongeveer drie uur na een maaltijd trek hebt in een tussendoortje. Ongeveer drie uur na een maaltijd daalt je bloedsuikerspiegel namelijk, waardoor je een hongergevoel kunt krijgen. Globaal gezien krijg je dus trek in een tussendoortje rond tien uur 's ochtends, rond vier uur 's middags en soms ook rond tien uur 's avonds. Het is goed om een tussendoortje of een snack te nemen. Zorg er dan wel voor dat het een gezonde snack is en dat deze passend is voor de tijd van de dag.

Rond 10 uur 's ochtends

- 2 Meestal bevind je je rond deze tijd op het werk, op school, of je bent bijvoorbeeld onderweg in de auto. Dit is een gevaarlijk moment, omdat de hapjes in de kantine meestal veel zout, suiker of vet bevatten. Hetzelfde geldt voor hapjes die je langs de weg koopt. Doordat je op dit tijdstip meestal weinig tijd hebt,

schrok je de ongezonde hap naar binnen, om vervolgens weer snel verder te gaan met de dagelijkse zaken. Breng hier onmiddellijk verandering in! Neem tien minuten tot een kwartier de tijd om van een lekker stuk fruit, een vruchtensalade, een bakje yoghurt, een wortel, of een volkorenbroodje te genieten.

- 3 De eerste snack van de dag moet energie geven. Zorg er daarom voor dat het voedsel dat je 's ochtends eet niet vet is. Een vette snack maakt je traag en futloos. Volkorenbrood bevat complexe koolhydraten en zal je daarom meer energie geven dan de vette hap.

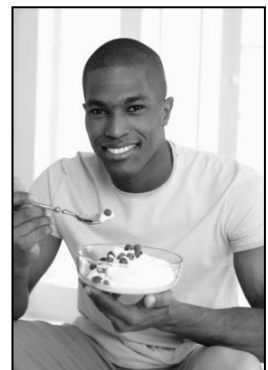
Vermijd daarnaast suiker of een suikerrijke hap. Daar kun je 'hyper' van worden en steeds weer trek krijgen in iets zoets. Wil je van zoetige hapjes afstappen, maar het lukt niet zo goed? Probeer dan wat gedroogd fruit te eten. Dadels, vijgen en rozijnen zijn lekker zoet en toch erg gezond.

Rond 16 uur 's middags

- 4 Het tweede snackmoment van de dag. Neem weer even de tijd om te genieten van je tussendoortje. Van deze snack kun je iets speciaals maken, want deze mag iets zwaarder zijn dan de ochtendnsnack. Dit is de snack die je zal helpen om voldoende energie te hebben voor een uurtje sporten of gezond bewegen. Neem bijvoorbeeld een bakje yoghurt (met muesli), een banaan, wat noten (studentenhaver is perfect) of weer een volkorenbroodje, deze keer met geitenkaas. Dat geeft echt voldoende energie. Neem vooral geen energiedrankje, want dat zit boordevol kleurstoffen en zoetstoffen, soms wel vier verschillende.

- 5 Als je jezelf echt eens goed wilt trakteren, maak dan een dag van te voren een paar gezonde volkoren cupcakes (met fruit en honing) en neem er twee mee naar je werk: één voor jezelf en eentje voor een collega die wellicht mee wil snacken. Neem er een kopje kruidenthee of ijsthee bij (zonder suiker!). Als je de mogelijkheid hebt om een 'smoothie' (een dikke drank van fruit uit de blender) te maken, dan is dat een goede variatie. Een smoothie voldoet aan alle eisen van een 'stevige snack of tussendoortje'. Een goede variatie op een smoothie is een bakje naturel yoghurt (zonder fruit en zonder suiker). Doe er zelf fruit in: stukjes banaan, appel, perzik of mango.

Rond 22 uur 's avonds

- 6 Deze snack kun je het beste overslaan, want het is bijna tijd om naar bed te gaan. Je hebt nu ...X.... Je kunt wel een kopje kruidenthee, bijvoorbeeld kamillethee, nemen. Dit is altijd fijn voor een goede nachtrust. Wanneer je in bed ligt, kun je de dag nog eens goed overdenken. Wees er trots op dat je je lichaam met gezonde dingen gevoed hebt en verheug je op de verrassingen en prachtige momenten die de dag van morgen zal brengen.

- 7 Een gezonde levensstijl is niet moeilijk te volgen. Het vergt alleen een beetje tijd, rust en fantasie. Daarvoor word je dan wel beloond met energie, vitaliteit en genot.

Naar: Support magazine

- 1p **23** De schrijver kan met een tekst verschillende doelen hebben, zoals:
- 1 informatie verstrekken
  - 2 aansporen iets te doen
  - 3 overtuigen van bepaalde meningen
- Welke doelen heeft de schrijver van deze tekst?
- A** alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 1p **24** Wat is het verband tussen alinea 2 en alinea 3?
- A** Alinea 3 is een samenvatting van alinea 2.
B Alinea 3 is een tegenstelling van alinea 2.
C Alinea 3 is een uitwerking van alinea 2.
- 1p **25** Waarvan kun je 'hyper' worden volgens alinea 3?
- 1p **26** In het gedeelte van alinea 4 en 5 wordt de snack van 16.00 uur 's middags besproken.
→ Wat is het doel van deze snack precies? Citeer de eerste twee en de laatste twee woorden van de zin die dit aangeeft.
- 1p **27** In alinea 6 is de tweede zin: 'Je hebt nu ...X....'
Welk van de volgende stukjes past op de plaats van de **X**?
Je hebt nu ...
- A** dus extra energie nodig.
B dus tijd om te eten.
C geen extra energie nodig.
D geen tijd om te eten.
- 1p **28** Wat is de functie van de laatste alinea van deze tekst? (alinea 7)
- A** Alinea 7 geeft een advies aan de lezer.
B Alinea 7 geeft een afrondende conclusie.
C Alinea 7 presenteert een nieuwe zienswijze.
D Alinea 7 vat de hele tekst samen.
- 2p **29** Een afbeelding bij een tekst kan verschillende functies hebben:
- 1 de afbeelding trekt de aandacht van de lezer
  - 2 de afbeelding is nodig om de tekst te kunnen begrijpen
  - 3 de afbeelding illustreert een element uit de tekst
  - 4 de afbeelding voegt inhoudelijk iets nieuws toe aan de tekst
- Welke twee functies heeft de grote afbeelding met de letter **Z** die aan het begin van deze tekst staat? Noteer de nummers van de twee functies.

Tekst 5 Met mijn ogen dicht

- 1 **Maren Stoffels (23) schreef haar debuut *Dreadlocks & Lippenstift* (2005) toen ze pas zeventien jaar oud was en nog op de middelbare school zat. Inmiddels maakt ze twee boeken per jaar. - Door Annemarie Terhell**

- 2 Haar laatste boek, *Met mijn ogen dicht*, gaat over een buitenbeentje dat bevriend raakt met een blind meisje. Dat buitenbeentje is Donna, die weinig vrienden heeft en vriendschap sluit met Iris, een blind meisje uit de buurt. Dat gaat niet helemaal vanzelf. Een paar vragen aan de schrijfster.

Hoe pak je dat aan, een verhaal schrijven over een meisje dat blind is, terwijl jij zelf alles kunt zien?

- 3 'Eerst heb ik een school voor blinde kinderen gemaild om te vragen of ze konden helpen. Zo kwam ik in contact met twee blinde kinderen. Een daarvan was een meisje dat super behulpzaam was. Ze heeft me heel veel verteld.'

Wat dan?

- 4 'Wat zijn de voordelen van blind zijn? Dat vond ik moeilijk om te vragen. Zij vertelde hoe haar broer 's avonds in bed lag te lezen met de lamp aan en dat hun moeder dat altijd gelijk doorhad. Zij zei: "Ik heb brailleboeken, dus ik hoef het licht niet aan te doen." Ik heb dat antwoord niet in mijn boek gebruikt, maar de positieve instelling van dit meisje heeft Iris ook.'

Wat kon je wel direct in je boek gebruiken?

- 5 'Haar andere zintuigen waren heel sterk ontwikkeld: door het geluid van de voetstappen in de gang wist ze al wie eraan kwam. Dat heb ik verwerkt in mijn verhaal. Als Donna stil op haar geheime plek zit bovenin de boom, dan hoort Iris toch dat ze daar zit. Donna heeft het gevoel of ze voor Iris niets geheim kan houden.'

Kunnen blinde kinderen je boek wel lezen?

- 6 'Nog niet, maar ik ben nu bezig met een uitgeverij die luisterboeken maakt. Ik hoop dat het ook echt wordt ingesproken. Dan kunnen blinde kinderen straks ook genieten van het verhaal.'

Naar: www.sevendays.nl

- 1p **30** Deze tekst is een boekbespreking en interview.
→ Wie heeft deze tekst geschreven? *Schrijf de naam op.*
- 1p **31** Waarom staan alinea 3, 4, 5 en 6 tussen aanhalingstekens?
- 1p **32** Het blinde meisje noemt een voordeel van blind zijn.
→ Welk voordeel geeft zij aan?
- 1p **33** In alinea 5 staat '*Haar andere zintuigen waren heel sterk ontwikkeld...*'.
De goede werking van welk ander zintuig wordt als voorbeeld gegeven?
A de werking van haar gehoor
B de werking van haar gezicht
C de werking van haar reuk
D de werking van haar smaak
- 2p **34** Hieronder staan vier beweringen.
→ Kruis in het schema in de uitwerkbijlage bij elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

bewering
Donna en Iris zijn twee figuren uit het boek <i>Met mijn ogen dicht</i> .
De schrijfster heeft zelf ervaren hoe het is om blind te zijn.
Maren Stoffels schreef <i>Met mijn ogen dicht</i> toen ze nog op school zat.
Van dit verhaal is ook een luisterboek gemaakt.